

Concessiunaris sa preparan per il referendum

Radunanza generala da la Cuminanza d'interess da las vischnancas concessiunaras da las ovras idraulicas en il Grischun

DA MARTIN CABALZAR

■ **La Cuminanza d'interess da las vischnancas concessiunaras d'ovras idraulicas sa prepara per lantschar cun auters alliads in referendum en il cas che l'attatga dals concerns d'energia e lur consorts avessan success cun lur attatga sin ils tschains d'aua.** A la

radunanza generala da la Cuminanza d'interess da las vischnancas concessiunaras che ha gi lieu ier suentermezdi a Cuir èn las vischnancas da Poschiavo, Brusio, Mesocco, Calanca, Castaneda, Buseno, Cama, Rossa e Scharans sco era la Società Semplici Comuni Concedenti (Elin) a Roveredo vegnidas recepidas da nov. En la suprastanza èn vegnids confermads per in'ulteriura perioda d'uffizi *Not Carl* (parsura), *Walter Deplazes*, *Jon Martin Buchli* e *Bernhad Semadeni*. *Reto Jörg* funcziuna vinavant sco secretari e casier.

Referendum sco ultima pussaivladad

En ses rapport annual crititgescha *Not Carl* la recenta offensiva dals concerns d'energia e lur partenaris sco attatga frontala cunter las regions muntagnardas sco il pli flaivel anè da la chadaina. Lur finamira saja la reducziun immediata u schizunt l'aboliziun dals tschains d'aua e quai malgrà che cusseglia federala *Leuthard* haja gi retratg ina proposta corresponsenda avant quatter mais e malgrà che tut las partidas grondas avevan refusà ina reducziun prematurada dals tschains d'aua sin 80 fracns per kilowatt a partir da 2020. Ils concerns d'energia e lur associads cuschentian bain sapientivamain ina vieuta essenziala ch'è sa manifestada en ils ultims mais. Il pretsch d'energia è numnadamain s'augmentà dapi intgin temp per bunamain 70 per-

Cun grond engaschament presidiescha *Not Carl* la Cuminanza d'interess dals cumins concessiunaris dal Grischun.

FOTO O. ITEM

tschient e tar l'energia constanta saja il pretsch schizunt sa dublegià sin radund set raps/kilowatt. I saja absolutamain nunchapaivel ch'ils concerns d'energia lantscheschian sut talas premissas ina nova attatga encunter las regions muntagnardas. Quai tant pli che schizunt la cumissiun federala da surveglianza *ElCom* haja constatà ch'i na dovria actualmain naginas ulteriuras mesiras per rinforzar la forza idraulica. *Tenor Carl* n'èn ils tschains d'aua ni ina taglia, ni ina taxa e n'era betg ina subvenziun, mabain ina in-

demnisaziun fixada da la politica per l'exploataziun da l'aua sco resursa indigena e regenerabla fetg custaivla.

Tenor Carl stoppia la dumonda dals tschains d'aua vegnir tractada en connex cun la debatta davart il nov urden davart il martgà d'energia. Durant blers onns hajan las ovras electricas svizras vendi energia idraulica chara en l'exteriur e cumprà energia da charvun e d'atom bunmatgà da l'exteriur. Quai persul haja purtà in avantatg da radund 15,5 milliardas. Da 2000 fin 2013 hajan ils con-

cerns d'electricità plinavant recaltgà in gudogn da betg main che 26 milliardas.

Referat da Carlo Schmid

Sin grond interess tar ils participants è fruntà il referat dal president da la cumissiun federala d'electricità *ElCom* *Carlo Schmid* d'Appenzell davart la segirtad dal provediment d'energia. Sco quai che Schmid constatescha cun pliras graficas sajan ils pretschs d'energia creschids enormamain da 2003 fin 2009 per alura sa reducir marcantamain da 2010 fin 2017.

Oz sajan ils pretschs puspè constants cun tendenza ensivers. Entant che las ovras idraulicas pretendian d'avair custs da producciun nuncurclads da radund 200 milliuns hajan els dentant era concedi en il medem mument dividendas da radund 210 milliuns. Tut en tut dettia vinavant daners avunda en quest sistem, dentant na profiteschian betg tuts a moda eguala da la situaziun favuraivla. Damai che *Alpic* ed *Axpo* na possian betg adossar lur tariffas a clients finals dal provediment da basa stoppian els sa cumprovar sin il martgà liber, quai che saja pli difficil.

Entant che la Svizra po exportar blera energia durant la stad è ella sfurzada d'importar l'enviern radund 1/3 da l'agen consum. En consequenza da questa disproporziun crescha il pretsch fermamain durant l'enviern. En quest connex saja impurtant da sviluppar novs models cun in mixt da differentas energias. En discussiun saja actualmain cunzunt il model da la reserva strategica e da capacità che possa purtar a la forza idraulica ina revalitaziun. A lunga vista stoppia la Svizra far patratgs co ella possa augmentar sia autarchia energetica e reducir sia dependenza da l'exteriur. Sche la Germania e la Frantscha sclaudian lur ovras atomaras e da charvun chaschunia quai in grond manco per il provediment energetic en Svizra, concluda Schmid.

Discussiun al podi

En in discurs al podi timunà da *Not Carl* han il referent *Carlo Schmid*, il minister d'energia grischun *Mario Cavigelli* e l'inschigner e deputà *Andy Kolleger* empruvà da concretisar lur imaginaziuns davart il provediment d'energia da l'avegnir. Tuts trais han accentuà che la forza idraulica saja tuttavolta cumpetitiva damai che l'ecologia daventia adina pli impurtanta.